

СТАН НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩІЙ ОСВІТІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

У статті висвітлено стан підготовки з іноземних мов у вищій освіті в Європі. Охарактеризовано причини посилення уваги до навчання і вивчення мов у вищих навчальних закладах, виявлено тенденції розвитку цієї освітньої сфери. Наведено дані щодо цільових настанов, програм і форм навчання іноземних мов у вищих Англії і Уельсу, Голландії, Данії, Іспанії, Португалії, Франції. Виділено проблеми у навчанні іноземних мов у європейському просторі. Окреслено погляди на перспективи вдосконалення іншомовної підготовки студентів вищих навчальних закладів європейських країн.

Одним із пріоритетних напрямів державної освітньої політики визначено інтеграцію вітчизняної освіти до європейського та світового освітнього простору, що потребує удосконалення шкільної та вищої освіти. Сучасні стратегії реформування освіти в Україні тісно пов'язані з модернізацією організації і змісту середньої та вищої іншомовної освіти.

Для України, яка прагне інтегруватись у міжнародний освітній простір, створення умов для оволодіння іноземною мовою є особливо важливим. Глобалізаційні процеси висувають перед освітою завдання підготувати молоде покоління до життя в умовах багатонаціонального і полікультурного простору, виробити вміння спілкуватися і співпрацювати з людьми різних національностей, менталітетів і культур.

Якщо тривалий час іноземна мова вивчалася лише для здобуття певної суми знань з одного з обов'язкових предметів шкільної та вузівської навчальної програми, то із змінами в суспільно-політичному житті країни і стратегічних освітніх пріоритетів метою вивчення іноземної мови стало оволодіння нею як засобом міжособистісного спілкування, зокрема у сфері вищої освіти – засобом міжособистісного спілкування у професійній сфері. В основу розвитку комунікативних умінь покладено принципи навчального співробітництва, що підкреслює необхідність активної участі всіх суб'єктів навчального процесу у навчальній діяльності.

Із змінами у визначенні цілей навчання іноземної мови відбуваються зміни в системі навчання та організації іншомовної освіти на різних освітніх рівнях. Приймаються нові освітні стандарти, розробляються нові навчальні плани й програми, укладаються сучасні комунікативно-спрямовані підручники та впроваджуються інтерактивні методи навчання. Утім впровадження нововведень є більш ефективним за умови урахування не лише вітчизняного, а й передового європейського та світового досвіду, що дозволяє краще оцінити доцільність і ризики ухвалення конкретних рішень.

Метою статті є характеристика стану підготовки з іноземних мов у вищих навчальних закладах європейських країн.

Вивчення й аналіз освітніх документів Ради Європи і інститутів Європейського Союзу, наукових статей, публікацій у періодичних виданнях свідчить, що об'єднання значної кількості європейських країн у Європейський Союз, створення спільного ринку, укрупнення та інтернаціоналізація промислових підприємств, мобільність і багатомовність в Європі зумовили підвищення зацікавленості до вивчення іноземних мов як інструмента комунікації та взаємодії [1]. Сучасна молодь значною мірою зорієнтована на життєдіяльність у відкритому глобалізованому соціально-політичному просторі, що посилює розуміння важливості вивчення іноземних мов, практичного володіння ними, обґрунтовує зростаючу потребу у вихованні в молоді розуміння єдності, відкритості світу, толерантності, зацікавленості мовою і культурою інших народів та поваги до них. У документах Ради Європи, Європейської асоціації педагогічної освіти, Ради культурної співпраці зазначається, що цілеспрямоване вивчення іноземної мови, а то і кількох мов має стати пріоритетом розвитку як шкільної, так і вищої освіти [2: 320].

Потреба у розумінні інших культур і мов визначається як одне з нагальних завдань, до розв'язання якого мають активно долучитися вищі навчальні заклади.

Нові завдання зумовлюють активні дискусії щодо цілей вивчення іноземних мов в умовах інституційного навчання. З одного боку, володіння мовою розглядається як інструмент – вміння передачі думок та інформації, налагодження ефективної комунікації. З іншого боку, мова розуміється як важливий елемент інтелектуального розвитку людини, її сприйняття і самовираження, як основа "трансмовної" та "транскультурної" компетенції, оскільки мова – це багатофункціональний феномен, що пов'язує людей між собою, із суспільством, з національною культурою.

Загальноновизнано сьогодні, що завданням вчителів іноземних мов на будь-якому освітньому рівні не є лише навчання чотирьох мовленнєвих умінь. Важливим пріоритетом є також інтелектуальний розвиток, формування толерантності та людяності, а також освіта того, хто навчається. Більше того акцентується той факт, що вивчення мов допомагає розвивати вміння необхідні для повсякденного життя: вивчення мови вимагає проведення операцій аналізу, висування гіпотез, міркувань, аналізу мовних явищ, що веде до

формулювання висновків, усвідомлення помилок, тренування і вправлення у мовних і мовленнєвих структурах.

Успішність реалізації завдання підвищення рівня володіння іноземними мовами пов'язана із з'ясуванням ставлення європейців до вивчення іноземних мов. У 2000 р. Єврокомісія провела дослідження "Європейці і мови" в 15 країнах-членах Євросоюзу, результати якого були отримані на основі опитування 15900 осіб щодо їх ставлення до мовного питання і проблеми вивчення мов.

За результатами дослідження 72 % європейців висловились на користь володіння іноземними мовами, при цьому 71 % з них вказали, що кожний європейець має бути здатним говорити ще однією європейською мовою окрім рідної. Майже така ж кількість європейців вважають, що цією іноземною мовою має бути англійська. Більшість європейців починають вивчення іноземної мови на рівні шкільної освіти. Причому протягом 2000 – 2010 років значно зросла кількість учнів, які розпочали вивчення іноземної мови на рівні початкової освіти [3].

Найбільш поширеною формою вивчення іноземної мови є навчання у групі (46 %), за нею йдуть "спілкування з носіями мови" і "тривалі та часті відвідування країни, мова якої вивчається". Інформацію про можливість вивчення мов європейці отримують у територіально зручно розташованих закладах післяшкільної освіти (35 %), у друзів (19 %), у приватних мовних школах (14 %).

Провідним мотиваційним фактором у цьому випадку є використання мови під час відпустки за кордоном (47 %), особисте задоволення (37 %), можливість використання для роботи (26 %), що свідчить про інструментальну (практичну) пріоритетність. Стимулами, що могли б посилити мотивацію для вивчення мов, визначаються можливість безкоштовних занять (29 %), оплата слухачам таких занять (22 %), мовні курси із зручним часом роботи (19 %). Водночас європейці вважають вивчення мов не лише корисним, а й доцільним, що підтверджує той факт, що 93% батьків вказують, що для їх дітей вивчення іноземних мов є важливим.

Більшість респондентів вказали на наявність достатньої кількості мовних курсів у місці їх проживання. Варто зазначити, що 63 % респондентів вважають необхідним вживання заходів щодо захисту національних мов, особливо з огляду на розширення Європейського Союзу (особливо на цьому наголошують мешканці Греції і Фінляндії).

Для тих, хто пов'язаний з сферою вищої освіти традиційним є твердження, що володіння іноземною мовою відкриває додаткові можливості працевлаштування та відкриває нові виміри для особи – розкриває світ і горизонти. Усунення кордонів та володіння іноземними мовами зумовлює зростання контактів з новими людьми і культурами, відкриває нове бачення світу. Отримуючи нові знання про людей і країни, ми навчаємося більш цінити власні мову і культуру, навчаємося бути відкритими і толерантними.

У зарубіжних дослідженнях зазначається, що в європейських країнах мовні школи і курси найчастіше фокусують навчання іноземних мов на інструментальному підході, з метою забезпечення "практичних" потреб студентів, в той час як відділення іноземних мов в університетах і коледжах акцентують питання взаємозв'язку між мовою і культурою, когнітивними аспектами, історичними обставинами, спираючись на переконання, що задля розуміння представників інших культур необхідні глибокі культурологічні знання і мовна компетенція.

Специфікою навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах є те, що всі студенти, які вдаються до їх вивчення, фактично продовжують вивчення іноземних мов у вищій освіті. Усі вони протягом кількох років вивчали іноземні мови на рівні початкової і середньої освіти. Тож перед сферою вищої освіти постає завдання формування навчальних програм, які передбачали б забезпечення наступності і реальне підвищення рівня іншомовної підготовки студентів, зокрема і з точки зору їх професійної спеціалізації.

Таким чином, у вищій освіті знання й уміння з іноземної мови, здобуті у школі, мають бути узагальнені і удосконалені. Багато хто з європейських дослідників сьогодні вважає, що у вищій освіті студенти мають починати вивчення нової іноземної мови або як обов'язкової дисципліни або у позанавчальний час. Ця думка нам видається цікавою і вартою уваги. Студенти в Україні вивчають іноземну мову як обов'язкову дисципліну і так само, як європейці продовжують її вивчення після шкільного навчання. Тож завданням вивчення дисципліни у вищій освіті могло б бути або підвищення рівня володіння іноземною мовою, що вивчалась на рівні шкільної освіти, або вивчення нової іноземної мови для розширення спектру мовної і мовленнєвої компетентності студентів. Або вивчення нової іноземної мови могло б пропонуватись студентам як дисципліна за вибором та у межах курсів, що вивчаються у позанавчальний час.

Згідно з даними Єврокомісії найбільш розповсюдженими мовами, що пропонуються для вивчення в якості іноземних є англійська, французька, німецька, іспанська, російська. Якщо у 2000 р. 89 % учнів вивчали англійську, 32 % учнів вивчали французьку, 18 % – німецьку, 8 % – іспанську, то дані за 2010 р. вказують на певні зміни, що пояснюються розширенням Європейського Союзу у перше десятиліття XXI сторіччя за рахунок східноєвропейських країн. Тепер поширеність іноземних мов, що вивчаються в

європейських навчальних закладах така: англійська, французька, німецька, російська, і у значно меншому обсязі іспанська мова.

Така ситуація зумовлює важливі акценти і впливи у питаннях підготовки вчителів іноземних мов. Сьогодні конкурентоздатним може бути лише фахівець, готовий до викладання якнайменше двох іноземних мов. З одного боку, в європейських вищих навчальних закладах – це є вже усталеною традицією, з іншого, – це є об'єктивною умовою працевлаштування таких фахівців на ринку праці.

У викладанні іноземних мов у Європі сьогодні найбільш поширене комунікативне-орієнтоване навчання іноземних мов, сфокусоване на студента. Активно розвиваються дистанційне навчання та застосування інформаційно-комунікативної технології. Утім відзначається необхідність розробки нових дидактичних і технологічних навчальних мовних ресурсів.

У більшості країн Євросоюзу активно розвивається викладання інших дисциплін іноземною мовою. Єврокомісія докладає зусиль з сприяння розвитку мережі "Євроклік" ("EuroCLIC"), до якої входять вчителі і особи зацікавлені у вивченні інших предметів іноземними мовами [http://www.aede.eu/nc/education_links/ll-act/open-link/ll-link/euroclic.html]. Мережа фокусує свою увагу на програмах, в основі яких використання сучасних іноземних мов як засобу навчання інших дисциплін, що дозволяє поєднати вивчення іноземної мови з вивченням інших дисциплін. Мережа оприлюднює регулярні бюлетені, її Інтернет сайт пропонує широкий банк матеріалів для використання і можливості для спілкування викладачів. Однією з ідей в основі такого підходу є думка про те, що навчити розуміти іноземні мови легше, ніж навчити вільно спілкуватись ними. Єврокомісія також підтримує веб-сайт, призначенням якого є розповсюдження і обмін інформацією у цій сфері.

У більшості європейських країн у вищій освіті іноземні мови вивчаються як предмет спеціалізації на філологічних відділеннях на здобуття освітнього ступеня саме з іноземної мови. Курс навчання зазвичай становить 4-5 років, навчальна програма передбачає вивчення мови, літератури, культурних особливостей носіїв певної мови. Не менше двох років студенти мають вивчати ще одну іноземну мову і літературу її носіїв. Перелік мов для вивчення тут дещо ширший, ніж на рівні шкільної освіти і включає залежно від університету і країни французьку, німецьку, італійську, португальську, голландську, датську (найбільш популярні) та інші мови. Відзнакою навчальної програми на цих факультетах є глибока теоретична мовна підготовка студентів [4: 170].

Крім філологічних факультетів вивчення іноземних мов передбачають та пропонують факультети, що готують перекладачів. Кількість таких факультетів значно менша. Студенти цих факультетів спеціалізуються як мінімум з двох іноземних мов, одна з яких є основною для них. За даними фахівців навчальна програма на цих факультетах має більшу практичну орієнтацію порівняно з навчальною програмою, що пропонується на філологічних факультетах.

В останні роки в європейських вишах докладаються зусилля із запровадження нових університетських курсів, які б поєднували вивчення іноземної мови з науковими, економічними, правовими курсами на отримання освітнього ступеня подвійної спеціалізації. Хоча не в усіх країнах такі спроби є послідовними і вдалими [4: 170]. Працюють також мовні центри при конкретних університетах. Ці мовні центри або, як їх називають інститути, пропонують вивчення іноземних мов студентам цих університетів, викладачам і їх працівникам.

Філологічні відділення пропонують студентам магістерські програми і програми на здобуття ступеня доктора наук зі спеціальностей "Філологія" та "Переклад". Магістерські програми тривають зазвичай 1 рік і включають в деяких університетах "практичний" модуль, під час якого студенти мають виявити здатність практичного застосування теоретично засвоєного матеріалу.

Програми на здобуття ступеня доктора формуються по-різному, хоча і мають багато спільного. Наприклад, в Іспанії такі програми складаються з двох циклів підготовки і розраховані загалом не менше ніж на 5 років навчання. Протягом перших двох років претенденти мають "взяти", засвоїти 7 / 8 курсів, вивчення кожного з яких забезпечує здобуття 3 кредитних одиниць (приблизно 30 навчальних годин). Ці курси пов'язані з вивченням лінгвістики, культури, літератури. Наприкінці цього етапу протягом 3 року студенти мають підготувати дослідницьку роботу (проект), яка рецензується трьома штатними викладачами факультету. У разі схвального рішення студенти отримують диплом про завершення цього етапу. Другий етап передбачає роботу студента над дисертацією під керівництвом консультанта. Цей період триває 3-4 роки, а часто і довше. Наголошується, що дослідження має характеризуватись науковою новизною. Після подання дисертації проводиться публічний захист дисертації перед комісією, що складається з п'яти осіб, три з яких обов'язково є представниками різних університетів. Пошукувачі ступеня спочатку презентують результати і висновки своїх досліджень, потім відповідають на питання представників комісії, після чого відбувається дискусія членів комісії. Одним із недоліків чинної в Іспанії системи здобуття ступеня доктора відзначають значну диспропорцію у кількості тих, хто починає навчання за докторськими програмами, і тих, хто успішно їх завершує.

Сьогодні пріоритетність вивчення англійської мови як іноземної у вищій освіті відзначається у більшості європейських країн [4; 5]. Так, в Іспанії англійську мову вивчають не тільки на філологічних

відділеннях, а й як обов'язковий навчальний курс або як дисципліну за вибором на отримання освітнього ступеня у сфері педагогіки (початкове навчання), економіки, права, інженерії, фізики, хімії, фармацевтики. Вивчення англійської з так званою спеціальною метою (ESP) активно розвивається, але дослідники вказують, що багато що має бути зроблено у цьому напрямі для дієвого урахування інтересів і потреб студентів. Але це стосується лише англійської мови, оскільки жодна інша мова не пропонується для вивчення як обов'язкова дисципліна або дисципліна за вибором студентам, що прагнуть здобути освіту технічного спрямування.

В Україні це також є актуальною проблемою та предметом постійних дискусій і зусиль. У нашій країні є усталеною традиція вивчення певної іноземної мови як обов'язкового компонента на здобуття освітнього ступеня з будь-якої спеціальності. І хоча останнім часом скорочується обсяг навчального часу на вивчення дисципліни, основним предметом дискусій є узгодження професійного та мовленнєвого компонентів навчальної програми з предмету. Водночас простежується послідовне зменшення кількості студентів, які вивчають, скажімо, французьку чи німецьку мови, на користь зростання кількості тих, хто вивчають англійську мову.

Існують відмінності у стані навчання і вивчення іноземних мов у вищій освіті європейських країн, передусім, це стосується тривалості курсів навчання і назви спеціальностей, а також типів навчальних закладів. Так, в Іспанії опанувати іноземну мову можна крім традиційних філологічних відділень і відділень з подвійною спеціалізацією, у спеціальних мовних школах (на зразок мовних курсів, що широко розповсюджені в Україні), але ці школи фінансуються державою і не є приватними, що свідчить про увагу держави до проблеми володіння іноземними мовами. Плата за навчання тут є невисокою. Відвідувати їх можуть особи, які досягли 16-річного віку. Навчальна програма тут розрахована на 5 років, заняття переважно проводяться у другій половині дня та увечері на тимчасовій ("part-time") основі, досить велика кількість студентів відвідують ці заняття. Однак спеціалісти відзначають, що диплом (свідоцтво), яке видають такі школи не дуже користується визнанням і "не відкриває двері на ринку праці".

Вивчення свідчить, що у більшості європейських країн курси на здобуття філологічної вищої освіти тривають 3-4 роки. В Англії і Уельсі курс навчання на здобуття диплома бакалавра триває 3 роки. Така ж тривалість підготовки у Данії, але тут студенти можуть спеціалізуватись з певного курсу 3 роки або 2 роки вивчати основну мову і 1 рік другу. В кінці навчання вони мають представити дипломну роботу, хоча вона не обов'язково має містити чітку наукову новизну. За досить складної ситуації з навчанням і вивченням іноземних мов у країні, ведеться наполеглива робота з пропагування іншомовної освіти. Тут постійно оприлюднюються дані стосовно того, що ті, хто досить вільно володіють іноземними мовами, мають більші шанси успішної кар'єри. До того ж володіння іноземною мовою може бути підставою 10 – 15 % збільшення заробітної платні і насправді бути перевагою при працевлаштуванні [6].

У Франції курс на здобуття вищої освіти складається з двох циклів. По завершенні першого циклу студенти здобувають диплом про загальне університетське навчання (Diploma of General University Studies). Після цього студенти проходять ще 1 рік навчання, що веде до здобуття диплому (the Licence) еквівалентного диплому бакалавра. Крім традиційних освітніх ступенів з іноземних мов, у Франції студенти можуть вивчати спеціальні мовні курси (Langues Étrangères Appliquées), що поєднують вивчення двох іноземних мов з економікою, туризмом, політичними науками, правом, спілкуванням тощо. Метою цих курсів є підготувати студентів, які можуть працювати у сфері промисловості в якості перекладачів, у сфері громадських відносин, у міжнародних відділах компаній, у сфері маркетингу тощо.

В Португалії курс навчання на здобуття вищої освіти триває 4 роки і завершується здобуттям диплома (the Licenciatura era Línguas e Literaturas Modernas) з двох мов – англійської і другої іноземної мови, найчастіше це німецька або французька мова. Студенти, які хочуть викладати іноземні мови, мають після цього пройти курс спеціальної професійної підготовки.

У Голландії програма навчання триває 4 роки (студенти здобувають 168 кредитів, кожний кредит відповідає 40 навчальним годинам), студенти здобувають ступінь магістра (носить назву the 'doctoral' diploma, що ускладнює адекватне сприйняття його сутності). У Німеччині навчання триває 4 роки, завершується здобуттям ступеня магістра або складанням державного іспиту. Навчальна програма поділяється на "базовий" та "основний" етапи. Такої ж схеми організації підготовки фахівців дотримується Угорщина.

У документах Ради Європи, Європейського Союзу, у дослідженнях фахівців визначаються такі шляхи покращення ситуації:

– Створення гнучких навчальних програм, за якими студенти мали б можливість спеціалізуватись з однієї або двох іноземних мов у поєднанні з вивченням технічної, економічної або правової спеціалізації. Тож очікує на подальший розвиток запровадження дипломів про вищу освіту подвійної спеціалізації (іноземна мова + економіка/+ право/+ медицина/+ політичні науки тощо).

– Акцентування практичних переваг володіння іноземними мовами. Це не означає потребу у відмові від традиційних освітніх ступенів (з філології). Однак, доцільним вбачається перегляд цілей, завдань, структури навчальних програм на їх здобуття з огляду на зміни потреб студентів і суспільства. Нагальним є аналіз таких

потреб, визначення переваг і недоліків чинних навчальних програм з метою розробки заходів щодо їх удосконалення. Набуває більшої значущості контроль за якістю підготовки та освіти, що надається, оскільки реалізація завдання створення спільного європейського простору вищої освіти потребує постійної підтримки, нагляду, адаптації діючих освітніх курсів до потреб, що змінюються.

– Пропонування іноземних мов принаймні як курсів для вивчення за вибором студентів з більшості освітніх напрямів (адже на відміну від України вимоги про обов'язковість вивчення іноземної мови у вищій освіті всіма студентами не існує).

– Розгляд процесу вивчення мови як такого, що триває все життя. Відповідно післяшкільні заклади освіти (зокрема заклади вищої освіти) мають відігравати важливу роль у системі освіти протягом життя і пропонувати привабливі можливості у сфері вивчення мов.

– Набуття більшої ваги пропозицій щодо вивчення мов із спеціальною метою, за умов урахування безпосередніх потреб студентів.

– Урахування у процесі вивчення іноземних мов студентами навчання їх навичкам й умінням учіння, розвитку й стимулюванню їх самостійної навчальної діяльності.

– Розробка більш конкретних спеціальних навчальних матеріалів для різних освітніх рівнів. Важливим є залучення нових технологічних ресурсів (Інтернет, програми дистанційного навчання). Усі вищі навчальні заклади повинні мати сучасні обладнані ресурсні центри і центри індивідуалізованого навчання. Адекватного забезпечення потребують бібліотеки. Варто заохочувати навчальні види роботи у позанавчальний час для покращення вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах: проведення круглих столів і семінарів на теми, що стосуються культури народу, мова якого вивчається, книжкових / музичних презентацій, показів фільмів з подальшим обговоренням, клуби іноземних мов, лекції, ярмарки іноземних мов тощо. Студенти мають бути безпосередньо залучені у такі види діяльності. Вони мають бути справжніми організаторами, яким викладачі лише надають допомогу.

– Підготовка викладачів готових до змін навчальних умов, появи нової технології, змін у навчальному процесі, теоретичних і практичних нововведень, готових впроваджувати нові підходи і методи та форми навчання.

– Забезпечення пріоритетності програм обміну вчителями у межах проєктів Sócrates and Leonardo. Існує конкретна потреба у налагодженні більш тісних зв'язків між викладачами іноземних мов на різних освітніх рівнях. Програми обміну мають фінансуватися і координуватися державою. Така діяльність виграла б за підтримки міжнародних організацій таких, як Французький Альянс, Британська Рада, Інститут Гете тощо. Конкретних дій мають вживати і політичні об'єднання такі, як Європейський Союз, і фінансово підтримувати розвиток навчання й вивчення іноземних мов у межах континенту. Це може здійснюватися шляхом укладання плану спеціальних дій у таких напрямках, як розробка навчального розкладу, підготовка вчителів, програми обміну, акції з пропаганди важливості вивчення мов, розробка навчальних ресурсів тощо. Така діяльність повинна здійснюватись цілеспрямовано і послідовно, що дозволить отримати конкретні наслідки.

Дослідники переконані, що вчителі різних країн мають бути добре поінформовані про європейські ініціативи і проєкти та мати змогу бути залученими до них і відчувати себе частиною процесу; навчальні матеріали мають бути різних видів: такі, що дозволяють студентам вивчати інші дисципліни, використовуючи посібники іноземною мовою; доцільно проводити дослідницькі і пілотні проєкти, результати яких мають бути враховані при формулюванні національної (у кожній з країн) і міжнародної стратегії / політики у цій сфері; будь які інновації мають бути чітко обмірковані і профінансовані, має бути проведена дискусія вчителів, студентів, членів суспільства, освітян-фахівців сфери і всі вони мають отримати належну інформацію про прийняті рішення.

Короткий огляд стану навчання іноземних мов у вищій освіті в європейських країнах дозволяє зробити висновок про реальну зацікавленість інституцій Ради Європи та Євросоюзу станом проблеми і підтримку заходів із її розв'язання. У вищій освіті поки ще не відбулося кардинальних змін у якості підготовки спеціалістів з іноземних мов. Утім істотні зрушення відчутні на рівні шкільного навчання мов, на рівні запровадження проєктів з введення освітніх ступенів подвійної спеціалізації, урізноманітнення можливостей вивчення мов в умовах інституційної освіти. Водночас виявляються проблеми, що полягають, наприклад, у певних загрозах мовному розмаїттю на теренах європейських країн у зв'язку з превалюванням англійської мови як іноземної у сфері вищої освіти. Фахівці сфери і науковці докладають зусиль щодо досягнення суттєвих зрушень в іншомовній підготовці молоді, що визнається нагальним завданням сучасного соціуму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
2. Тадеєва М. І. Сучасні тенденції розвитку шкільної іншомовної освіти в країнах-членах Ради Європи (порівняльний аналіз) : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.01 / Тадеєва Марія Іванівна. – Луганськ, 2011. – 522 с.
3. Eurostat, Education statistics, Statistics in Focus 49 / 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-10-049/EN/KS-SF-10-049-EN.PDF.

4. Ignacio M. Palacios. Foreign Language Teaching in Tertiary Education : a European Perspective [Електронний ресурс] / M. Palacio Ignacio // CAUCE, Revista de Filología y su Didáctica, N 25, 2002. – P. 165–184. – Режим доступу : http://cvc.cervantes.es/literatura/cauce/pdf/cauce25/cauce25_10.pdf.
5. Coleman James A. English-medium teaching in European higher education / A. James Coleman // Language Teaching. – V. 39 (1). – P. 1–14.
6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.jobsite.co.uk/insider/jobs-you-could-do-with-a-language-6519/>.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Zagalnoevropeis'ki Rekomendatsii z movnoi osvity : vyvchennia, vykladannia, otsiniuvannia [Common European Framework of Reference for Languages : Learning, Teaching and Assessment]. – К. : Lenvit, 2003. – 273 s.
2. Tadeeva M. I. Suchasni tendentsii rozvytku shkil'noi inshomovnoi osvity v krainakh-chlenakh Rady Yevropy (porivnial'nyi analiz) [Modern Tendencies in School Foreign Language Education Development in the Council of European Member-States] : dis. ... doktora ped. nauk : 13.00.01/ Tadeeva Maria Ivanivna. – Lugans'k, 2011. – 522 s.
3. Eurostat, Education statistics, Statistics in Focus 49 / 2010 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-10-049/EN/KS-SF-10-049-EN.PDF.
4. Ignacio M. Palacios. Foreign Language Teaching in Tertiary Education : a European Perspective [Elektronnyi resurs] / M. Palacio Ignacio // CAUCE, Revista de Filología y su Didáctica, N 25, 2002. – P. 165–184. – Rezhym dostupu : http://cvc.cervantes.es/literatura/cauce/pdf/cauce25/cauce25_10.pdf.
5. Coleman James A. English-medium teaching in European higher education / A. James Coleman // Language Teaching. – V. 39 (1). – P. 1–14.
6. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.jobsite.co.uk/insider/jobs-you-could-do-with-a-language-6519/>.

Матеріал надійшов до редакції 10.02. 2012 р.

Кузнецова Е. Ю. Состояние обучения иностранным языкам в высшем образовании европейских стран.

В статье раскрыто состояние подготовки по иностранным языкам в высших учебных заведениях в Европе. Охарактеризованы причины усиления внимания к обучению и изучению иностранных языков в высших учебных заведениях, выявлены тенденции развития этой образовательной сферы.

Представлены данные, которые отражают целевые приоритеты, программы и формы обучения иностранным языкам в вузах Англии и Уэльса, Голландии, Дании, Испании, Португалии, Франции.

Выделены проблемы в обучении иностранным языкам в Европе. Определены перспективы усовершенствования иноязычной подготовки студентов на уровне высшего образования в европейских странах.

Kuznetsova O. Yu. Foreign Language Teaching in the Higher Education in Europe.

The article deals with the situation concerning the foreign language training in the European higher education institutions. The reasons fostering the necessity of considering the foreign language teaching and learning issues in the higher education institutions are characterized, the development tendencies in this aspect are analyzed.

The materials dealing with objectives, programmes and forms of teaching foreign languages in the higher education institutions in England and Wales, the Netherlands, Denmark, Spain, Portugal and France are discussed. The problems with foreign language teaching in Europe are considered. The perspectives on the promotion of foreign language training in the European higher education are given.